

İVAN OSOKİN'İN TUHAF HAYATI

PYOTR DEMYANOVİÇ USPENSKI

VakıfBank Kültür Yayınları: 0174
Edebiyat: 041

İVAN OSOKİN'İN TUHAF HAYATI
РЮТР ДЕМЯНОВІЧ УСПЕНСКІ

Özgün adı

СТРАННАЯ ЖИЗНЬ ИВАНА ОСОКИНА
(*Strannaya Jizn Ivana Osokina*)

Türkçesi

Eyüp Karakuş

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü

Dr. Hazal Bozyer

Son Okuma

M. Halit Çelikyön

VakıfBank Kültür Yayınları

Büyükdere Caddesi

No: 97 - Kat 4

Şişli 34394 İstanbul

Telefon: 0 212 354 5730

www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr

Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2022

ISBN 978-625-7447-85-0

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.

Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi

Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1

Eyüpsultan İstanbul

Telefon: 0212 354 3000

Sertifika No: 46403

1. Baskı: Kasım 2022

İVAN OSOKİN'İN TUHAF HAYATI

PYOTR DEMYANOVİÇ
USPENSKİ

TÜRKÇESİ
EYÜP KARAKUŞ

PYOTR DEMYANOVIÇ USPENSKİ

Erken yirminci yüzyıl Rus edebiyatı geleneğinde insanın ruhsal gelişimini ele alan pek çok kitabın yazarı olarak tanınan Pyotr Demyanoviç Uspenski, 5 Mart 1878'de Moskova'da doğdu, 2 Ekim 1947'de İngiltere'de öldü. Gürcüyev'in fikirlerini yorumlayan ve aktaran biri olarak tanınsa da onunla karşılaşmadan önce de yazdıklarıyla bilinen bir düşünürdü. Yazarın, Nietzsche'nin popülerleştirdiği "aynı hayatı yeniden yaşama" ve "sonsuz döngü" fikrinden etkilenerek yazdığı *İvan Osokin'in Tuhaf Hayatı* başlıklı bir romanı dışında *Tertium Organum*, *Evrenin Yeni Modeli*, *İnsanın Olası Evriminin Psikolojisi*, *Mucizenin Peşinde* ve *Dördüncü Yol* gibi eserleri vardır.

EYÜP KARAKUŞ

1963 Mersin doğumludur. Ankara Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Moskova Puşkin Enstitüsü'nde eğitimini tamamladıktan sonra 1990-2000 yılları arasında Rusya'da çalıştı. Hâlen Mersin Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmakta ve çeviri yapmaktadır. Edebiyat ve çeviri dışında fotoğrafla ilgilenmektedir.

İÇİNDEKİLER

Birinci Kısım: İvan Osokin	9
İkinci Kısım: Yaşam (Linga Sharira)	33
Üçüncü Kısım: Eski ve Yeni	189
Son	213
Ekler	217

ÇEVİRMENİN NOTU

İvan Osokin'in Tuhaf Hayatı Uspenski'nin yazdığı tek romanıdır. Rusya'da ilk kez 1905 yılında *Kinemadrama* adıyla yayımlanmıştır. Ekim Devrimi'nin ardından ülkesini terk etmek zorunda kalan Uspenski yirmili yıllarda romanına geri dönmüş ve romanın İngilizce versiyonu için kimi eklemeler ve çıkarmalar yaparak bazı cümleleri ve kavramları anlaşılır hâle getirmiştir. 1947 yılında *Strange Life of Ivan Osokin* adıyla Londra'da basılan kitapta dikkate değer en büyük farklılık ise romanın sonlarında yer alan iki bölümdür. Okurun karşılaştırma yapabilmesi ya da ikisini de görebilmesi için söz konusu bölümlere kitabın sonunda yer verilmiştir.

BİRİNCİ KISIM

İVAN OSOKİN

1. BÖLÜM

VEDALAŞMA

Tren garı. Birkaç tanıdık Kırım'a giden Zinayda Krutitskaya ve annesini uğurluyor. Uğurlayanlar arasında yirmi beş yaşındaki genç İvan Osokin de var.

Osokin göstermemeye çalışsa da gergin görünüyor. Zinayda, subay olan ağabeyiyle ve iki genç hanımefendiyle konuşuyor. Ardından Osokin'e dönüyor, onu alıp bir kenara çekiyor. Biraz kaprisli bir tavırla:

“Yokluğunuzu çok hissedeceğim” diyor. “Bizimle gelemiyor oluşunuza çok üzülüyorum. Gerçi bunu çok da istiyor olduğunuzu düşünmüyorum, yoksa gelirdiniz. Kalışınız bütün o konuşmalarımızın pek de anlamlı olmadığını gösteriyor.”

İvan Osokin kendini tutmaya, bir şey belli etmemeye çalışsa da giderek daha çok geriliyor; güçlkle konuşuyor:

“Şimdi gelemem ama geleceğim. Söz veriyorum size. Burada kalıyor olmanın benim için ne kadar zor olduğunu tahmin edemezsiniz.”

“Düşünemiyorum elbette. Ve de inanmıyorum. Eğer insan bir şeyi sizin dediğiniz gibi, bu kadar çok istiyorsa yapar. Eminim başka birine âşkınsınız, itiraf edin! Öğrencilerinizden biridir mutlaka. Öyle değil mi?”

Bunu sorarken gülüyor.

Zinayda'nın söyledikleri ve ses tonu Osokin'in yüreğine bir ok gibi saplanıyor. Bir şeyler söylemek istiyor ama duruyor. Sonra şöyle diyor:

“Siz de biliyorsunuz ki bu doğru değil. Ben her şeyimle size aitim.”

Zinayda şaşırılmış gibi yaparak:

“Bundan nasıl emin olabilirim ki?” diye soruyor. “Her zaman meşgulsünüz, hep birtakım işleriniz var. Bizimle birlikte olmaktan sürekli olarak imtina ediyorsunuz. Ben söz konusu olduğumda hiç boş vaktiniz yok. Şimdi bizimle birlikte gelmenizi o kadar çok isterdim ki... Ne güzel bir yolculuk olurdu hep birlikte...”

Osokin’e şöyle müstehzi bir bakış fırlatıp devam ediyor:

“Kırım’da ne güzel ata biner, denize girerdik; bana şiirlerinizi okurdunuz. Böyle çok canım sıkılacak benim...”

Kaşlarını çatıp öte yana dönüyor.

Osokin konuşmak istiyor fakat söyleyecek bir şey bulamıyor; dudaklarını ısırıyor.

“Gelirim...” diyor. “Sonra...”

Zinayda kayıtsızca:

“Gelin tabii...” diyor. “Ama yine de bir şeyler yitirilmiş olacak. Tek başıma yolculuk etmekten çok sıkılacağım.”

Suratını asıyor.

Osokin yine bir şeyler söylemek istiyor ama Zinayda devam ediyor:

“Beni yalnızca şu an ilgilendiriyor!” diyor hararetle bir şekilde. “Gelecekte neler olacağı umurumda bile değil! Sizin anlamadığınız şey bu, çünkü siz gelecek hayalleriyle yaşayabiliyorsunuz ama ben yapamam. Hayır!”

“Sizi çok iyi anlıyorum.” diyor Osokin. “Öte yandan elimden hiçbir şey gelmiyor olması da çok zor bir durum benim için. Sizden bir ricam vardı, hatırlıyor musunuz?”

“Elbette... Pekâlâ, size yazacağım. Yalnız mektup yazmaktan hoşlanmıyorum. Öyle sık sık mektup beklemeyin, en iyisi

çok vakit kaybetmeden siz de gelin! Sizi bir ya da iki ay beklerim... Sonra vazgeçerim.”

Gülüyor.

“Neyse, gideyim artık! Annem huysuzlanmaya başladı.”

Yataklı vagon önünde toplanmış gruba doğru uzaklaşıyor.

Osokin Zinayda'nın subay ağabeyiyle birlikte garın çıkışı-na doğru yürüyor.

“Ne o Vanya,* pek tadın yok gibi duruyorsun?” diye soruyor subay.

Osokin'in canı konuşmak istemiyor. Gene de:

“Yok bir şey...” diyor. “Şu Moskova'dan çok sıkıldım. Bir yerlere gitsem iyi olacak galiba.”

Garın önündeki geniş meydana çıkıyorlar. Subay bir araba çeviriyor, binip gidiyor.

Osokin öylece durup uzun süre ardından bakıyor.

“Kimi zaman bir şeyler hatırlar gibi oluyorum...” diyor kendi kendine. “Bazen de çok önemli bir şeyi unuttuğumu zannediyorum. Sanki bütün bunlar eskiden, geçmişte olup bitmiş gibi geliyor... Çok tuhaf!”

Sonra uykudan yeni kalkmış biri gibi etrafına bakınıyor.

“O da gitti. Ben burada bir başınayım. Onunla birlikte yola çıksaydım... Herhâlde şu anda bundan başka bir şey istemezdim. Güneye, güneşli yerlere gitmek, sonra iki gün boyunca, sabahtan akşama onunla birlikte olmak... Sonra her gün onu görmek... Denizi, dağları... Bunlar bir yana burada kalakaldım. Niye birlikte gitmediğimi anlamıyor bile. Hoş, anlasa da bu durum gerçeği değiştiremez, işimi kolaylaştırmazdı ya, neyse...”

Geriye dönüp bir kez daha garın girişine doğru bakıyor, ardından başını önüne eğip basamaklardan iniyor.

* Vanya: İvan adının kısa, sevimli, samimi söylenişlerinden biri. –çn.

2. BÖLÜM

ÜÇ MEKTUP

Üç ay sonrası... Osokin'in evi. Mobilyasıyla kiralananmış büyükçe bir oda. Hayli sefil bir ortam... Üzerinde eski püskü battaniyesiyle demir bir karyola, lavabo, şifonyer, basit bir yazı masası, duvarda Byron portresi, sonra birkaç kılıç, maske ve diğer eskrim aletleri. İvan odasında volta atıyor, bir hayli huzursuz, önüne çıkan bir sandalyeyi öfkeyle bir kenara fırlatıyor. Masasına yanaşıyor, çekmecesinden ince uzun zarflı üç mektup çıkartıyor. Mektupları peş peşe okuyor ve gerisin geri yerine koyuyor.

İlk mektup: "Mektuplarınız ve şiirleriniz için minnettarım. Harika şeyler. Yalnız kime yazılmış olduklarını bilmek istedim. Bana olmadığından hiç kuşkum yok. Aksi olsaydı burada, yanımda olurdunuz."

İkinci mektup: "Beni hâlâ hatırlıyor musunuz? Doğrusunu isterseniz üzerinize vazife olduğunu düşündüğünüz bir tür sorumluluk duygusu ya da alışkanlık neticesinde yazıyormuşsunuz gibi geliyor bana."

Üçüncü mektup: "Size söylediklerimi unutmadım. İkinci ayın sonuna geliyoruz. Kendinizi haklı çıkarmaya ya da herhangi bir bahane uydurmaya çalışmayın. Paranızın olmadığını biliyorum. Ama sizden böyle bir şey hiçbir zaman istemiş değilim. Burada sizden çok daha yoksul insanlar yaşıyorlar."

Osokin odada adımlamayı sürdürüyor ve bir kez daha yazı masasının başında duruyor. Kendi kendine bu kez sesli konuşuyor:

“Artık yazmıyor... Son mektubu üç ay önceydi. Oysa ben her gün yazıyorum.”

Kapı çalınıyor. Gelen Osokin’in dostu, genç doktor Stupitsın; selam veriyor ve paltosunu çıkarmadan masanın başına oturuyor.

“Neyin var senin?” diye soruyor. “Berbat görünüyorsun!”

Ardından Osokin’e koşuyor, yalancıkta nabzına bakıyor. Osokin gülerken arkadaşının elini ittiriyor ancak çok geçmeden yüzünü bir endişe bulutu kaplıyor.

“Felaket bir durum Volodya.” diyor. “Sana tam olarak ifade edemem belki ama kendimi hayattan kopmuş gibi hissediyorum. Her biriniz bir yerlere gelirken ben yerimde sayıyorum. Hayatı kendimce inşa etmek istemişim de sonra onu kırıp dökmekten öte bir şey yapamamışım gibi bir sonuç var ortada. Kimim ben şimdi? Bir eskrim öğretmeni ve senede üç şiir yazan bir şair... Hepiniz bildiğimiz, normal yollardan gidiyorsunuz ama önünüzde koskoca bir gelecek ve yaşanacak bir hayat var. Ben ise hep bir takım çitlerden atlamayı istemişimdir. Ama sonuç itibarıyla ne elimde avucumda bir şeyim var ne de önümde bir geleceğim. Yeniden başlayabilseydim keşke! Ne yapmam, nasıl yapmam gerektiğini şimdi çok iyi biliyorum. Hayata karşı bu kadar isyankâr olmaz, sunduğu nimetleri alıp yüzüne geri fırlatmazdım. Artık biliyorum, hayatı fethetmeden önce ona boyun eğmen gerekiyor. Şans o kadar çok çaldı ki kapımı, elime o kadar çok fırsat geçti ve olaylar o kadar çok lehime döndü ki... Heyhat! Artık hiçbir şeyim yok...”

“Abartıyorsun.” diyor Vladimir Stupitsın. “Seninle bizim aramızda ne fark var ki? Hiç birimizin bir eli yağda, bir eli balda değil sonuçta. Neyse, ne oldu peki, canını sıkan bir şey mi var?”

“Bir şey olduğu yok canım. Yalnızca kendimi hayatın dışına itilmiş hissediyorum, o kadar.”